

Horažďovice

- německy *Horaschdowitz*, dříve též *Horaschdiowitz*
 - okres Klatovy
 - město v Čechách, 15 km severozápadně od Strakonic, 15 km severovýchodně od Sušice
 - v roce 1278 už byly H. městem ••KME
 - sídlo panství; historický Prácheňský kraj
-

obsah:

[židovské osídlení](#)

[ženská jména](#)

[náboženská obec](#)

[filiální náboženské obce](#)

[představení náboženské obce](#)

[rabíni](#)

[„Religionsweiser“](#)

[kantoři](#)

[učitelé](#)

[mohelové](#)

[šamesové](#)

[významní rodáci](#)

[škola](#)

[mikve](#)

[spolky a nadace](#)

[významná povolání, řemesla](#)

[sídelní okrsek](#)

[domy se židovskými obyvateli](#)

[obecní domy](#)

[první známá modlitebna](#)

[stará synagoga](#)

[nová synagoga](#)

[zimní modlitebna](#)

[starý hřbitov](#)

[nový hřbitov](#)

[matriky uložené v Národním archivu v Praze](#)

[další archiválie uložené v Národním archivu v Praze](#)

[výběr archiválií uložených v archivu Židovského muzea v Praze](#)

[archiválie uložené v archivu Městského muzea v Horažďovicích \(r. 1936\)](#)

[další archiválie](#)

[sbírkové předměty](#)

vyobrazení
literatura a prameny

židovské osídlení

podle počtu rodin osídlení patrně existovalo už v 16. stol., podle svědectví o modlitebně snad ještě dříve ●●HBS/1724

1618: 10 rodin:

- Aron Kaitz Fayel [?] (od r. 1650 je snad na jeho místě Salomon Roßhandler)
- Czasny Markus (od r. 1654 je snad na jeho místě Isak Sstiasny)
- Ennach Wolff (od r. 1655 je snad na jeho místě Wolff Ennach)
- Herschl Salomon (od r. 1679 je snad na jeho místě Ssimek Eliaß)
- Joul (od r. 1663 je snad na jeho místě Natan Juda)
- Ketzl Sstiasny (od r. 1642 je snad na jeho místě Jachim Ketzl)
- Markus Elliass (od r. 1668 je snad na jeho místě Lebl Mandl)
- Markus Weizler (od r. 1649 je snad na jeho místě Joul Markuß)
- Moises Kolnetz (od r. 1664 je snad na jeho místě Moises Levi)
- Perl Schneider (od r. 1683 je snad na jeho místě Jacob Eliaß) ●●HBS/1724

do 1629: židovské osídlení nebylo, písemný doklad o osídlení pochází až z doby třicetileté války (starší doklady shořely); během třicetileté války počet židovských rodin vzrostl ●●*N1

1654: židovská kontribuce činí 22 rýnských ●●KCT

1654: 4 chlapci nad 10 let a 7 mužů ve věku nad 20 let ●●BR

- Šťastný Mayr = „handlíř ve všelijakých věcech“
 - Hirsil a Samuel, synové Šťastného Mayra
 - Mojžíš = „pachole Šťastného Mayra“
- Adam Keitfigl
- Matěj Tejmely = kramář a handlíř, „možný“
 - Marel a Eliš, synové Matěje Tejmelyho
- Mojžíš Kolínský = kramář
 - Samuel = služebník Mojžíše Tejmelyho
- Marek Kantor – „že jest prý v Praze zapsaný“ ●●*C

17. stol.: povoleno je 10 rodin ●●BJA

1702: 45 židů (a 772 křesťanů) ve věku nad 10 let, tj. asi 5,5 % obyvatel města ●●MPS

1710-11: ve > Vlachově Březí se usadili horažďovičtí rodáci Samuel Isak (1710) a Möndl Jachim (1711) ●●HBS/1724/Vl.Březí

1723: 10 rodin ●●*N1

1724: 13 rodin, snad 64 osob:

„panství a město Horažďovice“ 11 rodin, 50 osob:

- Feischl Jachim (narozený zde, usazen v r. 1670; syn Senkel 3letý a 2 dcery) = obchodní zprostředkovatel
- Lebl Lewy (29letý ženatý; ovdovělý otec Markus Lewy, usazený v r. 1673) = obchodník s tabákem a peřím, kramář

- Abraham Moises (narozený zde, usazený před 6 lety) = „Schulmeister“ v Německu
 - Teresie Leblin (vdova, usazená v r. 1699; syn Salomon Lebl 20letý) = obchodnice (má ve městě krám s kořením a vede „různý obchod“)
 - Sstiaštní Eybmon (usazený v r. 1701; celkem 4 osoby) = obchodník s kramářským zbožím
 - Dorota Roßhandlerin (vdova, usazená v r. 1701; synové Herschl 20letý a Isak 18letý) = obchodnice s peřím „a trochu vlnou“
 - Salomon Isak (usazený v r. 1712; synové Herschl 2letý a Isak 1letý; celkem 10 osob) = obchodník s různým zbožím
 - Samoel Lebl (usazený v r. 1713; synové Eysek 10letý, Mendl 8letý a Lebl 4letý; celkem 8 osob) = obchodník s různým zbožím (má vlastní krám)
 - Abraham Lewy (usazený v r. 1717; syn David; celkem 5-6 osob) = obchodník s peřím, vlnou a jiným zbožím
 - Isak Wotitz (usazený v r. 1720; celkem 2 osoby) = obchodník s kramářským zbožím
 - Samoel Wotitz (usazený v r. 1721; celkem 2 osoby) = obchodník s peřím a různým zbožím
 - Nathan Joul (35letý, ženatý; synové Abraham 9letý a Bernard 3letý; celkem 5 osob) = „Schulmeister“ židovské obce, neobchoduje
- město („Stadtgemeinde“) H. 2 rodiny, 11 osob:
- Schimek (44letý, usazený v r. 1705; manž. Zuzana 40letá; děti: Mateg 11letý, Cziasny 9letý, Herzman 5letý, Zuzana 7letá a Magdalē 3letá) = obchodník s peřím, kůžemi „a trochu vlnou“
 - Abraham Jachim (35letý, usazený v r. 1719; manž. Kabenkt [?] 33letá; dcery Salome 3letá a Rozina 1letá) = krejčí a obchodník ●●HBS
- 1751: 13 rodin (včetně 3 vdovských a 1 ženatého syna) bez příjmení, celkem 72 osob obživa:
- 2x draslař-kramář a obchodník s peřím, vlnou a kůžemi (Salomon Isak a jeho ženatý syn Hürschl)
 - knihař
 - učitel (bez rodiny)
 - 2 vdovy bez obživy
 - ostatní obchodují: 1x vlna-kůže, 1x kramář, 1x „Geschmeid“ v malém, 5x podomní obchod ●●ZMR
- 1757: 8 rodin („vesměs obchodníci“) ●●TKC
- 1779: 18 rodin ●●*N1
- 1783: na panství: 23 familiantských rodin (z toho 1 vdovecká), z nich 4 žijí mimo město Horažďovice (po 1 rodině ve vsích Břežany, Svěradice, Třebomyslice a Týnec)
- ve městě: 19 rodin (z toho 1 vdovecká), celkem 41 dětí:
- „příjmení“ a přízviska: 2x Ferth, 3x Wodnianer, 2x Wottitz, 1x Žichowitz

obživa:

- „Schulmeister“ (Abraham Wolf, má 5 dětí, nezdaněný)
- trafikant a obchodník se střížním a krátkým zbožím (Israel Ferth)
- 2 draslaři a obchodníci se střížním zbožím (otec a syn)
- panský vinopalník (Samuel Isak, má 2 děti)
- výrobce stužek („Bandlmacher“)
- 12 obchodníků: 2x železo-kožešiny-kůže, 1x železo-střížní zboží, 1x krátké zboží, 1x koloniální zboží („Specerey“), 1x obchodnice s moukou (živí slepého manžela, má 1 dítě), 6 podomních obchodníků
- „starý žebrák“ (ženatý, má 1 dítě) ●●HBS

1784: „příjmení a přízviska“: Lukawitz, Rabi, Wodianer ●●ZMR

1786: na panství H. žije 23 rodin nebo manželských párů (z toho jen 2 „cizí“):
ve vnitřním městě H. 16 rodin nebo manželských párů (všechny jsou příslušné na panství H.):

- Abraham Drahenitz (38letý; syn Bernard 5letý a další syn) = obchodník s kůžemi a vlnou (má vlastní dům)
- Abraham Salomon (31letý; syn Joseph 4letý a další syn) = „Schulmeister“ (bydlí v nájmu)
- Abraham Wodianer (54letý; syn Joseph 24letý a další 2 synové) = draslař (má vlastní dům)
- Elias Isak (32letý; syn Moyses 6letý a další syn) = obchodník s peřím, vlnou a kůžemi (má vlastní dům)
- Herschel Isak (73letý, ženatý; svobodní synové Lazar 53letý a Joachim 28letý) = obchodník se střížním zbožím (má vlastní dům)
- Isak Löbl (45letý; syn Samuel 3letý a další syn) = obchodník s moukou a pekař chleba (má vlastní dům)
- Isak Markus (60letý; syn Simon 11letý a další syn) = draslař a obchodník (má vlastní dům)
- Israel Fürth (62letý; syn Mendl 26letý) = obchodník se střížním zbožím (má vlastní dům)
- Jakob Brims nebo Beriens [?] (52letý; syn Löbl 26letý a další syn) = obchodník s koloniálním zbožím (má vlastní dům)
- Jakob Isak (47letý; ženatý, bez svobodných synů) = obchodník s různým zbožím (bydlí v nájmu)
- Löbl Fürth (36letý; syn Veitl 9letý) = obchodník s kramářským zbožím (má vlastní dům)
- Lobl Rothkopf (39letý; ženatý, bez synů) = obchodník s peřím, vlnou a stužkami (má vlastní dům)
- Marek Simon (71letý, „už 62 let ženatý“, bez svobodných synů) = žebrák (bydlí v nájmu)
- Marek Wottitz (52letý; syn Michl 24letý) = obchodník s peřím a kůžemi (bydlí v nájmu)

- Marek Zichowitz (49letý; nevlastní syn David 20letý) = obchodník s koloniálním zbožím (má vlastní dům)
- Michl Wodnianer (43letý; syn Löbl 3letý) = obchodník se železem (má vlastní dům)

jinde na panství:

- Břežany – 1 rodina:
 - Löbl Hierschl (44letý; syn Hierschl 8letý) = obchodník se střížním zbožím (má vlastní dům)
 - Horažďovice předměstí – 1 rodina:
 - Löbl Wottitz (50letý; ženatý, bez svobodných synů) = obchodník se střížním zbožím (má vlastní domek)
 - Pačejov – 1 rodina:
 - Elias Abraham (30letý; přisl. do Mlázov; ženatý, bez synů) = draslař a obchodník se střížním zbožím (bydlí v nájmu)
 - Svéradice – 1 rodina:
 - Jakob Rouchim (58letý; syn Lobl 20letý a dalších 5 synů) = obchodník se střížním zbožím (má vlastní dům)
 - Třebomyslice – 1 rodina:
 - vdova Reizl (svobodný syn Josef Joachim 25letý, syn Abraham 10letý) = obchodnice se střížním zbožím (má vlastní dům)
 - Týnec – 1 rodina:
 - Mathes Markus (56letý; přisl. do Čachrova; syn Markus 23letý a další 4 synové) = draslař a obchodník se střížním zbožím (bydlí v nájmu)
 - Zářečí – 1 rodina:
 - Markus Moyses (22letý; syn Falk 2letý) = vinopalník (bydlí v nájmu)
- CGP

1793: na panství 23 rodin nebo manželských párů (jen 1 rodina je příslušná jinam)

v Horažďovicích 16 rodin nebo manželských párů (všechny jsou příslušné na panství Horažďovice, 15 rodin bydlí ve městě a 1 rodina na předměstí):

- Abraham Adler (vdovec; 1. syn Bernard a další 2 synové; domácí učitel Aron Grün [svobodný, příslušný do > Přerova]; služebná Clara Pinkes [příslušná
- Israel Adler (ženatý, bez svobodných dětí; svobodný „chovanec“ Moyses Adler [přísl. na panství > Tachov]; služebná Paulina Ringerin [přísl. do „Ause“ v Německu]) = obchodník s koloniálním zbožím (kořením) na panství > Vlachovo Březí] = obchodník s kůžemi nebo koženým zbožím
- Markus Bergler (dcera Sara [druhá dcera Katharina slouží ve > Strakoncích]) = obchodník s krátkým a drobným zbožím (snad spolu se Simonem Berglerem)
- Simon Bergler (ženatý, bez svobodných dětí) = obchodník s krátkým a drobným zbožím (snad spolu s Markusem Berglerem)
- Jakob Borges (ženatý, bez svobodných dětí) = obchodník s koloniálním zbožím (kořením)

- Juda Borges (ženatý 2. syn Jakoba ↑ B.; Judův 1. syn Markus a 2 dcery; snad služebné [?] Karharina Duschnerin [přísl. na panství Horažďovice] a Rosina Perles [vdova, přísl. na panství Horažďovice]) = obchodník s koloniálním zbožím (spolu s otcem)
- Michael Eisler (vdovec; 1. syn Juda) = podomní obchodník s drobným zbožím
- Hermann Engl (svobodný; u něho žije invalidní Lazar Engl Lazar [svobodný, přísl. na panství Horažďovice]; služebná Paulina Englin Lazarin [přísl. na panství Horažďovice]) = podomní obchodník s vlnou a peřím
- Michael Fischl (1. syn Abraham) = šochet a kantor
- Israel Fürth (ženatý, bez svobodných dětí; služebná Anna Schwarzkopfin [příslušná do > Podhůří u Kasejovic]) = trafikant a obchodník s koloniálním a střížním zbožím, železem a vlnou
- Jud Fürth (1. syn Veit a 1 dcera) = obchodník s kramářským zbožím
- Mathias Fürth (ženatý 2. syn Israele ↑ F.; Mathiasův 1. syn Moyses a další syn) = trafikant a obchodník s koloniálním a střížním zbožím, železem a vlnou (spolu s otcem)
- Elias Perls (1. syn Moysis a další 3 děti; domácí učitel Samuel Hörschl [svobodný, příslušný do Vrbového na Slovensku]; žebřák Markus Rabe [vdovec, příslušný na panství Horažďovice]) = obchodník s krátkým zbožím
- Jakob Spergler (1. syn Samuel a 1 dcera) = podomní obchodník s peřím a jiným zbožím (bydlí na horažďovickém předměstí)
- Isak Spira (1. syn Samuel a další 4 děti) = obchodník s moukou a chlebem
- David Steiner (ženatý 1. syn Markuse ↓ St.; Davidův 1. syn Abraham) = obchodník s koloniálním, střížním a drobným zbožím (spolu s otcem)
- Markus Steiner (ženatý, bez svobodných dětí; čeledín Abraham Eisner [svobodný, příslušný do > Podhůří u Kasejovic]; služebná Rachel Weisköpfin [příslušná do > Blovic]) = obchodník s koloniálním, střížním a drobným zbožím
- Abraham Stern (1. syn Joseph a další 4 přítomné děti; 2. syn Isak studuje v Praze) = obchodník se střížním zbožím

jinde na panství:

- Břežany – 1 rodina:
 - Juda Duschner (1. syn Enoch a 3 dcery; svobodný čeledín Juda [přísl. do Boříkova na Sušicku]) = podomní obchodník
- Svéradice – 2 rodiny:
 - Jonas Treichlinger (1. syn Jakob a 2 dcery) = podomní obchodník
 - Salomena Adlerin (vdova; přítomní jsou 4. a 5. syn a 1 dcera; svobodný 1. syn David žije jako draslař ve Štěchovicích u Horažďovic, 2. syn Rauchim slouží na panství > Libějovice, 3. syn Moyses slouží na panství > Vlachovo Březí) – způsob obživy vdovy není uveden

- Třebomyslice – 2 rodiny:
 - Rosina Arnsteinin (vdova; svobodný 2. syn Abraham a 1 přítomná dcera; další Anna dcera slouží v > Tažovicích) = podomní obchodnice
 - Joseph Arnstein (ženatý 1. syn Rosiny A.; bez dětí) = čeledín sloužící v Horažďovicích
- Týnec – 1 rodina:
 - Isak Schwarzkopf (příslušný na panství > Lnáře-Kasejovice; 1. syn Moysis) = zaměstnanec u draslaře Benesche ↓ v Zářečí
- Zářečí (západní předměstí Horažďovic) – 1 rodina:
 - Markus Benesch (1. syn Philipp a další 2 děti; domácí učitel Jakob Heimann [svobodný, přísl. do Sandoměře v Polsku]; čeledín Salomon Strauß [svobodný, přísl. do Rohozova na Písecku]; služebná Anna Weisköpfin [přísl. na panství Hradiště-Blovice]) = vinopalník a draslař („Bestandjude“)

na panství H. příslušní žijící jinde:

- Katharina Berglerin (sama, bez rodiny) = kuchařka u vinopalníka Fürtha ve Strakonicích-Bezděkově
- Joachim Glauber (1. syn Israel a dvě dcery) = obchodník v > Bernarticích na Tachovsku
- Isak Hann (61letý vdovec; 1. syn Simon 15letý a další 2 děti) = draslař ve vsi Pohorovice u Vodňan (pachtýř draslovny)
- Rosalia Hahn (svobodná) = služebná u obchodníka Baasche v > Kolodějích nad Lužnicí
- Salomon Haan (35letý; 1. syn Adam 7letý a další 2 děti) = pachtýř vinopalny v městečku > Plánici
- David Lenk (45letý; 1. syn Nephtali 11letý a 3 dcery) = písař u velkoobchodnice Susany Fürt ve > Švihově
- Lövi Reich (svobodný) = domácí učitel u obchodníka Baasche v > Kolodějích nad Lužnicí ●●HBE/I,III,IV,V

1794: na panství H. příslušní žijící v Praze:

- Magdalena Kirchnerin (svobodná) = služebná u obchodníka Markuse Huttera v čp. LXII
- Magdalena Kirschnerin (svobodná) = služebná u obchodníka Israele Pika Jaitelese
- Salomon Israel Klaber (svobodný) = výrobce stužek, bydlí u čalouníka Lewiho (Judy) Wallersteina v čp. CXLIV
- Isak Stern (svobodný) = student, bydlí u obchodníka Manasese Dewesele ●●HBE/VI

1799: město H.: 13 familiantů má konsensy pro město H., z nich v H. žije 11 rodin:

- Abraham Adler, Löbl Borias/Bories, Michael Eysner, Juda Fürth, Mathias Fürth, Simon Pergler, Elias Perles, Rosina Spiro (s 1. synem Salomonem), Abraham Steiner, Abraham Stern, Joseph Stern

městští familianti žijící jinde:

- > Dub – Veit Satl (konsens 1777)
- jinde (mimo sídlo židovské obce) – 1 rodina

panství H.: 5 rodin má konsens pro panství H., tyto rodiny žijí:

- město Horažďovice – 2 rodiny:
 - Juda Taschner (konsens ves Břežany u Horažďovic)
 - Joseph Treichlinger (konsens Svěradice u Horažďovic)
- > Dlažov: Sallomon Hahn (konsens 1780 panství H.)
- > Neustupov: Michael Löwy (konsens 1772 panství H.)
- > Smolotely: Joseph Arenstein (konsens 1791 panství H.), jeho 1. syn Jonas Arenstein ner (konsens získal v r. 1820)

ve městě H. žijí cizí familianti:

- Salomon Harttmann (příslušný a kons. 1796 panství > Horní Cerekev)
tj. ve městě H. žije v r. 1799 nejméně 14 rodin

na panství H. žijí cizí familianti:

- Rosina Arenstein (přísl. a kons. 1757 statek > Kamenná), 1. syn Abraham – v r. 1829 byli „propuštěni“
- Elisabeth Berglerin (přísl. a kons. 1781 panství > Votice), 1. syn Samuel – v r. 1819 byli předáni do Horažďovic

později připsaní familianti ve městě H. (příslušní na panství H.):

- bez data – Adler, Arenstein, Stein
- 1818 – Abraham Lazansky (konsens 1784 statek > Podmokly), v r. 1799 žil na statku > Malinec
- 1819 – Pergler ●●HBS

1811: na panství a do města H. je příslušných 15 familiantských rodin: ve městě H. žije 13 zdejších rodin (10 familiantů a 3 ženatí synové):

- Adler, 2x Fürth, Lisner, Pergler, Perles, Porges, Steiner, 2x Stern
- zdejší familianti žijící jinde:
- ve > Smolotelech – Arnstein
 - jinde (mimo sídla židovských obcí) – 4 rodiny

později připsaní familianti:

- asi 1812 – Spiro sonst Eisig (konsens 1777 Horažďovice) ●●HBS

1837: 21 rodin ●●SKB

1849: 27 rodin, 130 osob ●●AK

1880: 238 židů (7,50%), 0 protestantů, 3173 obyvatel (26 německého jazyka) ●●SL

1890: 300 židů (9,00%), 1 evangelík, 3332 obyvatel (27 německého jazyka) ●●SL

1900: 237 židů (7,17%), 4 evangelíci, 3304 obyvatel (19 německého jazyka) ●●SL

1910: 192 židů (5,90%), 13 evangelíků, 3252 obyvatel (8 německého jazyka) ●●SL

1921: 154 židů (5,01%), 21 evangelíků, 143 čs. vyznání, 40 bez vyznání,
3073 obyvatel (59 německé, 1 židovské národnosti) ●●SL

1930: 106 židů (3,30 %), 32 evangelíků, 384 čs. vyznání, 74 bez vyznání,
3210 obyvatel (44 německé, 13 židovské národnosti) ●●SL

1960: 2 osoby registrované v synagogálním sboru Tábor ●●SCO

ženská jména

(jak byla zapsána v soupisech židovských rodin):

<u>1724</u>		<u>1793</u>	
<u>manželky a vdovy</u>	<u>dcery a služebné</u>	<u>manželky a vdovy</u>	<u>dcery a služebné</u>
–	–	Amalia	–
–	–	Anna	2x Anna
Bele	–	–	–
–	–	–	Caecilia
–	–	–	Clara
–	Czyrl	–	–
Dorota	–	–	–
–	Edel	–	–
–	–	Eleonora	–
–	–	Elisabeth	Elisabeth
–	Elkel	–	–
Estera	–	–	Esther
–	–	Ewa	–
–	Golde	–	–
–	4x Cheile	–	–
–	Judel	–	2x Judit
–	–	Katharina	2x Katharina
–	2x Kitt[e]l	–	–
Lidmila	Lidmila	–	–
–	–	–	Luzia
–	–	Magdalena	–
–	Mariandl	–	–
–	–	Martha	–
Mattel	–	–	–
–	–	–	2x Paulina
–	–	–	4x Rachel
–	–	Regina	–
2x Rosina	–	2x Rosina, Rosl	–
3x Sara, Sarl	2x Sarl	3x Sara	Sara
–	Schendl	–	–
–	–	Susanna	–
Teresie	–	–	–
–	–	Weronika	–

●●HBE,HBS

náboženská obec

ze 14. století (podle náhrobků je „přes 500 let stará“) ●●JCB
 obec snad ze 16. století, podle počtu rodin nejpozději z počátku 17. století

●●HBS/1724

1754 (výtah z přehledu finančních příjmů horažďovického panství za rok 1754):

- ochranný poplatek od městských židů 210 zlatých
- ochranný poplatek od vesnických židů 45 zlatých
- poplatek za synagogu a komínová daň
 („Schulzins und Kamin Geld“) 11 zlatých 40 krejcarů
- daň z másla („Butter Geld“) 45 zlatých

●●CGP[dokument podepsaný v r. 1788]

ca 1870 celkem 220 členů, obec má stanovy ●●SSJ

ca 1894 celkem 303 duší, 82 členů ●●JCB

1902 celkem 292 duší, 59 poplatníků náb. taxy ●●KI

1903 celkem 269 duší, 57 poplatníků náb. taxy ●●KI

1904-07 celkem 269 duší, 56 poplatníků náb. taxy ●●KI

1908-12 celkem 269 duší, 60 poplatníků náb. taxy ●●KI

1913-17 celkem 195 duší, 50 poplatníků náb. taxy ●●KI

1920 schváleny byly stanovy ●●SZO

1922 celkem 187 duší, 42 poplatníků náb. taxy ●●SZO

1946 Ministerstvo školství a osvěty odnímá náboženské obci Horažďovice státní uznání ●●VMS

1960 Horažďovice patří k synagogálnímu sboru > Tábor (tj. k náb. obci Plzeň)
 ●●SCO

1964 Horažďovice patří k náboženské obci > Plzeň ●●RES

filiální náboženské obce

1902-11 „Minjanverein“ > Slatina (ves 8 km severoseverovýchodně od Horažďovic)
 ●●KI

představení náboženské obce

1784 Abraham Wodianer ●●ZMR

1880 Herrmann Hasterlik ●●SFB

1883-91 JUDr. Ignaz Pick (advokát) ●●SFB

1893-96 Hermann Hasterlik/Hastrlik ●●JCB,KI

1898-12 JUDr. David Popper ●●KI

1902-04 Gottlieb Kohn ●●KI

1905-06 M. Steiner ●●KI

1913-17 Paul Münz ●●KI

1918-22 Eduard Steiner ●●KI,SZO

1932-34 Ludvík Klein ●●§H2

rabíni

- 1784 žije tu muž s titulem nebo přídomek Rabi ●●ZMR
- 1839-40 Abraham Winternitz ●●*N1
(narozený v > Nové Včelnici; v letech 1840-44 tu nadále působí jako „krajský Religionsweiser“) ●●§H2
- 1840-53 *rabínské místo je neobsazené* (viz A. Winternitz ↑) ●●*N1
- 1851 Moritz Gans ●●§H2
(není jisté, zda tu byl rabínem: pravděpodobně je totožný s M. G., který je doložený v 1. polovině 19. stol. jako učitel a v letech 1855-63 jako kantor nebo rabín v > Českých Budějovicích) ●●JCB,§C
- 1853-57 Zacharias Spitz ●●HSH,*N1,§H2
(naroz. v > Telicích u Stříbra; původně rabín v > Novém Sedlišti u Tachova a od r. 1857 v > Golčově Jeníkově, kde zemřel 4.4.1883 a je tam pohřbený) ●●*MG,§D,§S
- 1858 Josef Pick, čp. 30 ●●§H2
(týž nebo stejnojmenný Josef Samuel P., narozený v Rychnově nad Kněžnou, byl do r. 1857 rabínem v > Habrech a od r. 1858 je zmiňovaný jako rabín v > Hořepníku a > Lukavci) ●●BHR,*H,§Nc
- 1858 obec má rabína ●●HSH
- 1858-60 Isak Troller ●●*N1,§H2
(dříve byl rabínem v > Pacově a do r. 1857 v > Radnicích) ●●§B,§R1
- 1859 *obec nemá rabína* ●●HSH
- 1860-61 *rabínské místo je neobsazené* ●●*N1
- 1861-62 PhDr. Bernard Altar ●●*N1
(naroz. v > Golčově Jeníkově pravděpodobně jako syn rabína Jonase A.; zemř. 32letý 10.11.1862 v Horažďovicích čp. 99; v letech 1859-61 byl rabínem v > Libochovicích) ●●*K,§H3
- 1862-65 Moses/Moritz čili Wilhelm Rosenstrauch ●●*N1,§H2,§Ks,§S
(původem z Krakova; po r. 1865 byl rabínem v > Milevsku, > Hroubovicích a > Divišově) ●●SFB,§P,§V,§Z
- 1864-67 *rabínské místo je neobsazené* ●●*N1
- 1866-71 Daniel (psaný též David) Kohn ●●*N1,§H2,§Ko2
(1872-76 jako „bývalý horažďovický rabín“ bydlí v Praze) ●●§Kr
(týž nebo stejnojmenný Daniel K. by v letech 1861-63 rabínem v > Libyni a 1880-92 v > Uhříněvsi, ale v r. 1883 také v > Hříškově) ●●SFB,*P,§L
- 1871-75 PhDr. Leopold (Jehuda b. Jakub) Müller ●●PSR,*N1,§H2,§Ks,§Np
(naroz. 3.9.1819 ve > Světlé nad Sázavou; původně rabín v > Janovicích nad Úhlavou a > Stráži nad Nežárkou, po r. 1875 údajně i v > Českých Budějovicích; v letech 1886-93 bydlel jako penzista v Plzni, kde v r. 1893 zemřel) ●●PSR,§Ns

- 1875-83 Moses/Mojžiš Stark ●●SFB,SOR,*N1,§H2
(naroz. v r. 1843 nebo 1846; v letech 1892-1911 byl rabínem
v Praze-Vinohradech a zapisovaný byl jako PhDr. Mořic S.)
●●KI,PSR,§Kr,§U
- 1879-87 *rabínské místo je neobsazené* ●●*N1
- 1887-1931 Martin Friedmann (1898-00 bytem v čp. 101) ●●KI,SZO,*N1,§H2
(naroz. 22.7.1859, zemř. 24.7.1943 v Terezíně; syn Emil F. byl rabínem
v Lovosicích, Příbrami, Pardubicích a Dvoře Králové n. L.) ●●TK,*N1

„Religionsweiser“

- 1840-44 Abraham Winternitz (krajský „Religionsweiser“; v letech 1839-40
zapisovaný jako rabín; původem z > Nové Včelnice) ●●*N1,§H2

kantoři

- 1654 obec má kantora ●●BR/27-28
- 1724 snad viz > *učitelé*
- 1793 Michael Fischl, čp. VI ●●HBE
- 1868 Eduard Weihs [?] ●●§H2
- 1868 Jakob Kohn („Cantor“) ●●§Ko2
- 1871 obec má kantora ●●SSJ
- 1872-74 Heinrich Lamm ●●§H1
- 1881-83 A. Wormser ●●ZMB/Ivanovice
- 1885-86 Simon Rotter ●●§H2
- 1894 Martin Friedmann (rabín) ●●JCB,*N1, §H2
- 1902 Ottokar Kraus ●●KI

učitelé

- před 1724 býval tu „Schulmeister“, ale „už po léta“ je v > Nalžovech ●●HBS/1724
- 1724 Nathan Joul („Schulmeister... als diener von ihrer Gemeinde“; 35letý, ženatý)
●●HBS
- 1783 Abraham Wolf („Schulmeister“, má 5 dětí) ●●HBS
- 1786 Abraham Salomon (31letý „Schulmeister, ženatý) ●●CGP

mohelové

- 1810 Moises Fürth v Horažďovicích ●●§Ko1
- 1814-48 Isak Sabat z > Kasejovic (familiarit statku > Kundratice) ●●§H1
- 1839-91 Ludwig Sabath (1839 „z > Kundratic“, 1858 „z > Rabí“, v letech 1861-81
„ze > Záboří“, 1884-91 „z Prahy“) ●●§H1
- 1856-63 Jakob Gartenzaum („chirurg“ z > Kasejovic) ●●MN
- 1862-70 Philip Sabath/Sabbat (ze > Záboří) ●●§H1

šamesové

- 1885-86 Leopold Spiro („Tempeldiener“) ●●§H2
 1914 David Polák („kostelník“, bytem čp. 99-I) ●●§H3
 1921 zemřel Samuel Gütig (70letý „kostelník“, bytem čp. 99-I) ●●§H3

významní rodáci**Abraham Steiner**

- 1839-42 doložený jako kantor („Schulsänger“) v > Radnicích ●●§R1

Jakob von Winternitz (pseud. J. Wintern)

- nar. 3.3.1843 Horažďovice, zemř. 26.1.1921 Vídeň
- od r. 1861 žil ve Vídni, roku 1897 povýšen do šlechtického stavu
- žurnalista, redaktor, spisovatel-prozaik, autor odborných spisů
- od r. 1897 úředník „literárního byra“ ministerstva zahraničí, dvorní a vládní rada
●●HOA

škola

- existovala od 17. století do r. 1899 ●●*N1
 1871 existuje elementární škola (s 51 žáky) v budově patřící žid. obci ●●SSJ
 ca 1894 existuje škola ●●JCB
 1894-01 existuje škola s právem veřejnosti ●●KI
 1903-18 existuje škola ●●KI

mikve

- ca 1894 existuje mikve ●●JCB

spolky a nadace**chevra kadiša:**

- 1894-96 předseda Wilhelm L. Kohn ●●JCB,KI
 1898 předseda Eduard Münz ●●KI
 1900 předseda Wilhelm L. Kohn ●●KI
 1902 předseda Leopold Weiner ●●KI
 1903-18 předseda Moriz Steiner jun. ●●KI

„Volksverein Zion“:

- 1894-18 předseda Martin Friedmann (rabín) ●●KI

nadace:

- 1894 Hermanna Adlera pro podporu chudých dětí ●●JCB
 1894 Rosy Hasterlikové (Jubilejní nadace císaře Františka Josefa pro odívání chudých dětí) ●●JCB
 1894 Markuse Kohna pro dva chudé izraelity ●●JCB
 1894 Rosalie Wotické pro chudé ●●JCB

významná povolání, řemeslavinopalníci:

ca do 1715 Lazar Joseph (nar. ca 1673 v Třebomyslicích; manž. Rosina pochází z Prahy; po r. 1715 je vinopalníkem ve > Slatině) ●●HBS/1723/Slatina

1751 Samuel Isak ●●ZMR

1783 Samuel Isak (panský vinopalník) a jeho syn ●●HBS

1793 Markus Benesch (panský vinopalník a draslař v západním předměstí Zářechí) ●●HBE

draslaři:

1751 Salomon Isak a jeho ženatý syn Hürschl ●●ZMR

1783 žijí tu dva draslaři (otec a syn) ●●HBS

1786 Abraham Wodnianer (54letý, ženatý; žíví se „mit Podaschen“) ●●CGP

1786 Isak Markus (60letý, ženatý; žíví se „mit Handl und Potaschen“) ●●CGP

1793 Markus Benesch (panský vinopalník a draslař v západním předměstí Zářechí) ●●HBE

trafikanti:

1724 Lebl Lewy ●●HBS

1783 Israel Ferth ●●HBS

1793 Israel Fürth, čp. IV ●●HBE

krejčí:

1724 Abraham Jachim ●●HBS

knihaři:

1751 žije tu knihař ●●HBS

stužkaři:

1751 žije tu výrobce stužek a prýmků ●●HBS

pekaři:

1786 Isak Löbl (45letý obchodník s moukou a pekař chleba) ●●CGP

sídelní okrsek

„židovská ulice“ existuje od 17. století ●●WPC

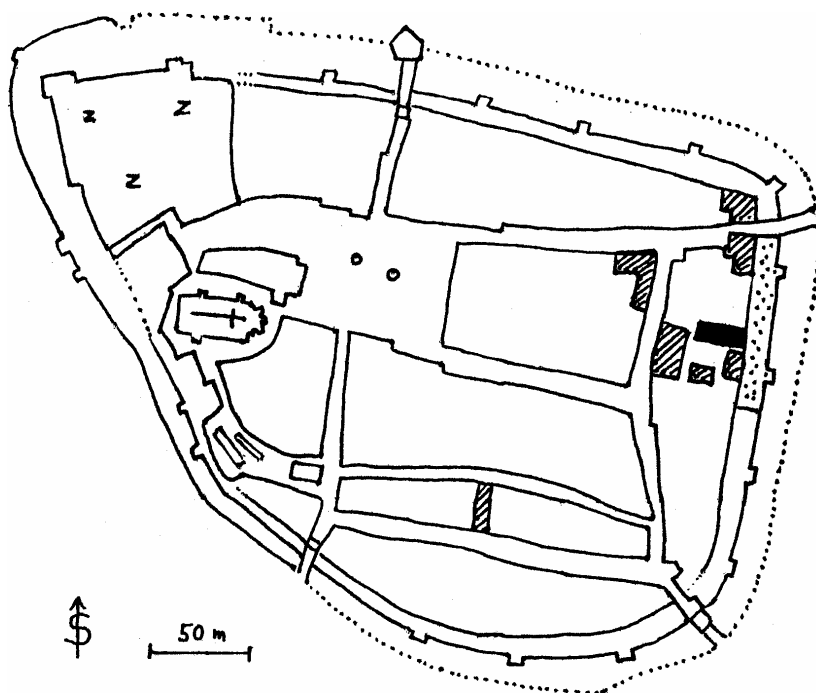
„ghetto“ bylo v Zelené (též Židovské, dnes Prácheňské) ulici, probíhající severojižním směrem ve východní části města ●●KP,*N1

[pravděpodobně nikdy nešlo o separované, přesnou hranicí vymezené ghetto: už ve 2. polovině 18. století byly v této ulici židovské domy promísené s domy křesťanskými – a navíc bylo několik židovských domů rozptýleno v jiných ulicích vnitřního města]

jen podle židovského vlastnictví domů (další domy, v nichž žid. rodiny žily v nájmu, nebyly dosud identifikovány na základě excerpce matrik) se sídelní okrsek skládal z 9 obytných domů ve dvou sousedících ulicích na východním okraji vnitřního (hrazeného) města:

- A – jihovýchodní skupina domů (stavební parcely č. 37-40 & 43): 2 domy na vých. straně Prácheňské (dříve Zelené) ulice a další 2 domy (& synagoga) východně odtud, mezi ulicí a hradebním parkánem

- B – severovýchodní skupina domů (stavební parcely č. 30 & 33): 2 domy stojící naproti sobě, uzavírající východní konec Ševčikovvy (dříve Radniční) ulice při někdejší linii hradebního parkánu
[poloha těchto domů a „otevřenost“ ulice směrem k hradební linii umožňuje předpokládat, že tu v hradbách existovala fortna, jejímž zbytkem jsou snad dva postranní zděné pilíře, které jsou zakreslené na plánu z r. 1837]
 – skupiny domů A a B jsou oddělené 3 křesťanskými domy a jejich zahradami, ale propojuje je parcela starého hřbitova
- C – západní skupina domů (stavební parcely č. 142-144): 1 dům na západní straně Prácheňské ulice a sousedící 2 domy na jižní straně Ševčikovvy ulice
 ●●BPP,IS,KP,§H1,§H2,§H3

schematický půdorys městského jádra r. 1837

černě: synagoga

šrafovaně: židovské domy

tečkovaně: starý hřbitov

z: areál zámku

domy se židovskými obyvateli

1654 celkem 44 domů osazených a 18 pustých (!) ●●KME[BR]

1779 celkem 13 domů ●●*N1

1786 ve vlastním domě bydlí 12 rodin, v nájmu bydlí 4 rodiny ●●CGP

1793 celkem 14 domů se židovskými obyvateli (13 domů ve městě patří židovským vlastníkům, 1 předměstský dům patří vrchnosti) ●●HBE

1837 v židovském vlastnictví je 11 obytných domů a synagoga, další dům s římským číslováním (koželužna čp. XIV) patří vrchnosti; všechny tyto budovy jsou zděné
 ●●BPP,KP

1837 celkem 13 „židovských domů“ ●●SKB

- 1964 ▪ plzeňská (následnická) židovská obec darovala státu (Okresnímu národnímu výboru Klatovy) ke zboření horažďovické domy čp. 73 (parc. č. 32/1), čp. 74 (parc. č. 40) a čp. 75 (parc. č. 39/2) ●●RES
- plzeňské (následnické) židovské obci patří i budova „čp. 73, parc. číslo 39/1“, takže ve věnovací smlouvě z r. 1964 bylo chybně uvedeno buď parc. č. 32/1, anebo parc. č. 39/1 ●●RES/1994

<u>parc.</u>	<u>čp.</u>	<u>roku</u>	<u>vlastníci a někteří bydlíci</u>
30	I	1793	vlastník Abraham Adler (obchodník)
		1793	Michael Eisler (spoluvlastník nebo nájemník; podomní obchodník)
		1837	vlastník Abraham Adler – <i>dům na severní straně dnešní Ševčíkovy ulice, přiléhající východní stranou k hradebnímu parkánu</i>
	Ia	později	vlastník Lazar Adler
		1897-1953	– <i>dům se stejným půdorysem jako v r. 1837</i>
	496	1997	– <i>na místě původního domu stojí novostavba policejní stanice čp. 496 (hradební bašta za domem je dochovaná)</i>

<u>parc.</u>	<u>čp.</u>	<u>roku</u>	<u>vlastníci a někteří bydlící</u>
32	??	1837-1953	– dům u vnější strany městské hradby, na nároží dnešních ulic Strakonické a Ševčíkovy, 70 m severovýchodně od synagogy
		1964	vlastník plzeňská (následnická) židovská obec dům čp. 73 (parc. č. 32/1) daroval státu (Okresnímu národnímu výboru Klatovy) ke zboření ●●RES
33	II	1793	vlastník Jud Fürth (kramář)
		1837	vlastník Abraham Steiner – dům na jižní straně dnešní Ševčíkovy ulice, přiléhající východní stranou k hradebnímu parkánu; dům severozápadním rohem vyčnívá asi o 6 m do ulice a značně ji zužuje
		později	vlastník Veith Fürth
		1897	– dům se stejným půdorysem jako v r. 1837
		1953	– dům na rozšířeném půdorysu, nevyčnívající už do uliční vozovky; východní částí domu je zastavěný severní konec parkánového sadu s parc. č. 131 (starého hřbitova)
	34	1997	– na místě původního domu stojí obytná novostavba čp. 34 v uliční čáře
	37	–	1837
1868			– původní synagoga vyhořela, později byla na jejím místě postavena nová synagoga
1980			– synagoga byla zbořena
1997			– přibližně na místě synagogy (dnes parc. č. 2816) je drobná přízemní zděná stavba s plochou střechou (čp. 116?), sloužící snad k technickým nebo hospodářským účelům
38	VIII	1793	vlastník Jakob Borges (obchodník)
		1837-1853	vlastník Abraham Eiszner – v r. 1837 dům ve dvoře za východní stranou dnešní Prácheňské ulice, asi 35 m od uliční čáry; dům přiléhá k linii hradebního parkánu a ke starému hřbitovu; z ulice se k domu k domu prochází pravděpodobně domem čp. VI
		1897-1953	– dům neexistuje, na jeho místě je zahrada
		do 1964	vlastníkem zahrady o rozloze 632 m ² (pozemková parcela č. 126/3, rozloha 632 m ²) je následnická plzeňská židovská obec , která pozemek v r. 1964 darovala státu (Okresnímu národnímu výboru Klatovy) ●●RES
		1994	– zahrada má nové parc. číslo 2816 ●●RES

<u>parc.</u>	<u>čp.</u>	<u>roku</u>	<u>vlastníci a někteří bydlíci</u>
39	VI	1793	vlastník židovská obec
		1793	Michael Fischl (kantor a šochet ; nájemník)
		1837	vlastník Samuel Pereles – dům na východní straně dnešní Prácheňské ulice (domem se zřejmě prochází do dvora, ve kterém stojí synagoga)
		později	vlastník Leopold Arnstein
	885	1897	– dům se stejným půdorysem jako v r. 1837
		1953	– původní parcela je vertikálně rozdělená na dva užší domy s parc. čísla 39/1 a 39/2
		1964	vlastník plzeňská (následnická) židovská obec dům čp. 75 (parc. č. 39/2) daroval státu (Okresnímu národnímu výboru Klatovy) ke zboření ●●RES
		1997	– na místě původního domu je novostavba čp. 885
40	VII	1793	vlastníci Simon Bergler a Markus Bergler (obchodníci)
		1837	vlastník Lazarus Fürth – drobný úzký dům ve dvoře za východní stranou dnešní Prácheňské ulice (asi 10 m východně od uliční čáry); příchod k tomuto domu vede od ulice zřejmě přes židovský obecní dům čp. VI
		později	vlastník židovská obec
	885	1897-1953	– dům stojí
		1964	vlastník plzeňská (následnická) židovská obec dům čp. 74 (parc. č. 40) daroval státu (Okresnímu národnímu výboru Klatovy) ke zboření ●●RES
		1997	– dům neexistuje
41	ad VI	1837	vlastník Samuel Pereles – drobná hospodářská budova ve dvoře domu čp. VI
		později	vlastník Leopold Arnstein
	1897-1953	– budova na změněném půdorysu	
42	–	1837-1853	vlastník židovská obec – dvůr (plocha 92 s ² , tj. 331 m ²); tímto dvorem se prochází k synagoze a k obytnému domu čp. VII
43	X	1793	vlastník Abraham Stern (obchodník)
		1837	vlastník Joseph Benesch (obchodník) – dům na východní straně dnešní Prácheňské ulice
		později	vlastník Samuel Berger
	1897-1953	– dům se stejným půdorysem jako v r. 1837	
	884	1997	– na místě původního domu je novostavba čp. 884
81	–	1837-1853	– dvůr k domům čp. X a XI

<u>parc.</u>	<u>čp.</u>	<u>roku</u>	<u>vlastníci a někteří bydlící</u>
82	XI	1793	vlastník Abraham Stern (obchodník)
		1837	vlastnice Magdalena Stern – dům uprostřed severní strany dnešní Trhové ulice, 150 m jihozápadně od synagogy; dům se svou severní zdí dotýká židovského domu čp. X
		1853	vlastník Moises Stern
		1897-1953	– dům se stejným půdorysem jako v r. 1837
83	X	1793	vlastník Abraham Stern (obchodník)
		1837	vlastník Joseph Benesch (obchodník) – dům uprostřed jižní strany dnešní Hradební ulice 130 m jihozápadně od synagogy; dům se svou jižní zdí dotýká židovského domu čp. XI
		později	vlastník Samuel Berger
		1897-1953	– dům se stejným půdorysem jako v r. 1837
110	ad 29	1837	vlastník křesťan Fr. Pixa – masný krám; jeden z 18 masných krámů s parc. čísla 106-123, které jsou vestavěné do prostoru západní části dnešní Hradební ulice, 60 m jižně od farního kostela sv. Petra a Pavla
		později	vlastník Josef Kohn
		1897-1997	– masné krámy jsou (částečně) dochované jako histor. památka
139	29	1837	vlastník křesťan Fr. Pixa – dům na severní straně dnešní Havlíčkovy ulice, 60 m jihozápadozápadně od synagogy
		později	vlastník Josef Kohn
		1897	– dům se stejným půdorysem jako v r. 1837
		1953	– původní dům má pozměněný půdorys a je vertikálně rozdělený na dva domy s parc. č. 139/1 a 139/2
142	V	1793	vlastník Elias Perls (obchodník)
		1837	vlastník Mathias Fürth – dům na záp. straně dnešní Prácheňské ul., u jejího sev. konce
		později	vlastník Moises Fürth
		1897-1953	– dům se stejným půdorysem jako v r. 1837
	90	1997	– patrový dům čp. 90, jediný zachovaný dům původní Židovské ulice
143	IV	1793	vlastník Israel Fürth (trafikant a obchodník)
		1837	vlastník Samuel Spiro – dům na sev. konci záp. strany dnešní Prácheňské ulice, tvořící nároží dnešní Ševčíkovy ul., 35 m severozápadně od synagogy
		později	vlastník Markus Kafka
		1897-1953	– dům se stejným půdorysem jako v r. 1837

<u>parc.</u>	<u>čp.</u>	<u>roku</u>	<u>vlastníci a někteří bydlíci</u>
144	III	1793	vlastník Markus Steiner (obchodník)
		1837	vlastník Abraham Steiner – dům na jižní straně dnešní Ševčíkovy ulice, 45 m severozápadně od synagogy
		později	vlastník Leopold Fischl
	1897-1953	– dům se stejným půdorysem jako v r. 1837	
169	89	1837	vlastník křesťan Jos. Čadek – dům na společném západním nároží (na styku sbíhajících se ulic) dnešní Příčné ulice a Nábřežní ulice (dříve ulice Pod Kocourem), jižně od jižní městské brány
		později	vlastník Nathan Schwarz
	1897-1953	– dům se stejným půdorysem jako v r. 1837	
278	XIV	1793	vlastník vrchnost – koželužna na předměstí Jakob Spergler (podomní obchodník, nájemník)
		I	1837
	Ib	později	vlastník Albert Klein
	1897-1953	– původní budova neexistuje, na jejím místě jsou novější budovy s parc. č. 278/1 a 278/2	

●●BPP,DSK,HBE,IS,KP,Y/1997

obecní domy

- 1793 ▪ židovské obci patří obytný dům s parc. č. 39 (čp. VI) na východní straně Židovské (dnešní Prácheňské) ulice; domem se pravděpodobně prochází z ulice k synagoze, která stojí „ve dvoře“ mezi tímto domem a městskými hradbami
- v r. 1837 je už dům soukromý ●●BPP,HBS,KP
- někdy po r. 1837 patří židovské obci sousední drobný a úzký obytný dům s parc. č. 40 (čp. VII), stojící ve dvoře za domem čp. 39 (ještě v r. 1837 patřil dům čp. VII Lazaru Fürthovi) ●●BPP,DSK,KP

první známá modlitebna

v 16. stol. snad už existovala (v horním podlaží domu patřícího vrchnosti):
„Eine kleine Juden Schul, und kleine gebaute Sinagong“ (= 1724), „die schon vor Pahr hundert Jahren, erstlich inher ... nach ab baust (?) desten in Konwarský hauß gewesen, anjetzo aber in herrschafft. hauß in einer obere gewölb sich befinden thuet“ ●●HBS/1724

stará synagoga

za východní stranou Židovské (Zelené, dnes Prácheňské) ulice, asi 15 m od uliční čáry;

budova východní stranou přiléhá k hradebnímu parkánu a starému hřbitovu ●●KP
pochází ze 17. století, vyhořela v r. 1868 ●●WPC

pochází asi ze 17. století, užívána do požáru v r. 1868 ●●ZMD

1670 synagoga je doložena ●●*N1

1724 „Eine kleine Juden Schul, und kleine gebaute Sinagong...“ ●●HBS

1837 ▪ parc. č. 37, rozloha parcely $62 \text{ s}^2 = 223 \text{ m}^2$

▪ vlastníkem je židovská obec (s poznámkou: „část dolního podlaží patří
vlastníkovi domu čp. VI“, – tj. tehdy Samuelu Perelesovi)

▪ synagoga je přístupná ze dvora s parc. č. 42, který patří židovské obci;
do tohoto dvora se z ulice prochází pravděpodobně soukromým židovským
obytným domem čp. VI (parc. č. 39); v 18. století však dům patřil židovské
obci a sloužil k ubytování zaměstnanců obce ●●BPP,HBS,KP

1868 budova vyhořela, po požáru byla obnovena „do dnešní podoby“ ●●*N1

pamětní deska z roku 1820-21, připomínající zvětšení synagogy a původně
zasazená v její stěně, dnes umístěná na novém hřbitově (foto kolem r. 1980)

nová synagoga

kat. č. 1065, rozloha parcely 223 m^2 ●●ZMD

čp. 75 ●●§M

postavena byla na místě starší synagogy, která v r. 1868 vyhořela ●●ZMD,§M,*N1

nová synagoga má stejný půdorys jako stará synagoga, snad tedy byly při její stavbě
využity obvodové zdi vyhořelé budovy ●●KP

původně měla synagoga ženskou galerii (malou a nízkou) na dřevěných sloupech

●●*N1

vnitřní zařízení bylo „z velké části“ převezeno „ze zrušeného vídeňského kostela
polských Židů, kteréžto zařízení koupil tehdejší horažďovický obchodník Jakub
Kohn, zvaný Kladrubák“ ●●*N1

1871 budova patří židovské obci ●●SSJ

1901 adaptace budovy:

- zrušena byla galerie na sloupech a zřízeno ženské oddělení „amfiteatrálně stoupající po stupních 15 cm zvýší“
- pořízeno bylo Desatero z leptaného skla (návrh rabín Friedmann, provedení pražská firma Fr. Křížík)
- budova byla elektrifikována ●●*N1

za 1. světové války byla zrekvírována část vnitřního zařízení: měděný kijor a osmiramenný svícen o průměru 1,5 m ●●*N1

stav před 2. světovou válkou:

- prostá přízemní budova na obdélném půdorysu
- delší strana se 6 segmentově zaklenutými okny
- střecha s vikýři typu „volské oko“
- vchod od jihu
- sál zaklenutý, klenba s ornamentální výmalbou
- dvě řady mužských lavic
- není ženská galerie, jen zvýšená část pro ženy v západní části sálu (s podlahou asi o 0,5 m zvýšenou nad úroveň podlahy ostatního sálu), přístupná po schůdcích z „mužské“ části sálu
- aron ha kodeš prostý (eklektický pseudorománsko-pseudoklasicistní), v aronu je 6 Tór se štíty
- nad aronem je Desatero, po stranách aronu 2 okna ●●ZMF

1926 konají se tu poslední svatby zapsané v matrice ●●§H2

1947 škody způsobené „válečnými a mimořádnými poměry“ byly odhadnuty ve výši 120 000 Kčs (stavební škody 40 000 Kčs, odcizené vnitřní zařízení, „zejména starožitné hodiny, koberce, lavice“, 80 000 Kčs) ●●ZDN

po 2. světové válce byla budova využita jako skladiště ●●§M

1964 ▪ stav. parcela č. 37, rozloha parcely 223 m²

- následnická (regionální) náboženská obec Plzeň darovala synagogu státu (tj. Okresnímu národnímu výboru Klatovy) s tím, že budova bude později „asanována“ ●●RES

1980 rozhodnutím Ministerstva kultury ČSR č. 5250/8-VI/1 ze dne 11.1.1980 byla zrušena památková ochrana a ještě v r. 1980 byla budova zbořena ●●§M

před r. 1984 byl na místě synagogy (a na části starého hřbitova) postaven dvoupatrový obytný dům čp. 884 a 885 ●●§M

2009 na obytném domě čp. 885 je pamětní deska připomínající synagogu ●●VNZ

nová synagoga – jižní průčelí (foto kolem r. 1941)

nová synagoga – pohled k východní stěně (foto kolem r. 1941)

nová synagoga – západní strana sálu s vyvýšeným oddělením pro ženy (foto kolem r. 1941)

nová synagoga – aron ha-kodeš zakrytý oponou (foto kolem r. 1941)

zimní modlitebna

1915 v prosinci byl uzavřen sňatek v „zimní modlitebně“ v čp. 99-I ●●§H2

starý hřbitov

na východním okraji hrazeného města, v místech parkánu (tj. mezi vnitřní a vnější městskou hradbou)

1837 po odstranění vnitřní hradby v těchto místech leží hřbitov mezi synagogou a zadními dvorky (event. zahradami) židovských domů na západě a vnější městskou hradbou na východě ●●KP

zřejmě jde o parcelu č. 131 o rozloze $270 \text{ s}^2 = 971 \text{ m}^2$; v r. 1837 ve vlastnictví města (později ve vlastnictví židovské obce): pozemek je asi 100 m dlouhý a asi 8-10 m široký (patří k němu i vnitřní prostor dvou bašt ve vnější hradbě), na severu pozemek sahá až k dnešní Ševčíkově ulici ●●DSK,GPP,KP

hřbitov existuje od 15. století ●●KI

hřbitov byl založen po r. 1619 ●●*N1

hřbitov pochází z 2. poloviny 17. století ●●UPC

řada náhrobků pochází ze 17. stol., nejstarší čitelný a přístupný má dataci 1658 ●●ZMD
nejstarší náhrobek má dataci 1684 ●●HZH,*N1

pohřby do počátku 19. století ●●ZMD

1837 hřbitovní parcela je už vedena jako „ovocný sad“ (parc. č. 131) patřící městu ●●GPP

1897 parcela č. 131 (sad) má stejnou rozlohu a tvar jako v r. 1837, zachovaná je také městská hradba s oběma baštami, tvořící východní hranici sadu ●●KP

ve 20. letech 20. století byl hřbitov zlikvidován ●●ZMD

1953 parcela č. 131 je (ve srovnání se stavem v r. 1897) asi o 30 m zkrácená: odebraná nejsevernější část původní parcely (sadu) je částečně zastavěná domem stojícím v Ševčíkově ulici, částečně změněná na dvorek ●●KP

hřbitov byl využitý jako zeleninové zahrádky občanů ●●§M

hřbitov byl přeměněn na zahrady, ale náhrobky na původním pozemku zůstaly ●●HZH
ca 1960 náhrobky jsou nakupené u zdi ●●ZMD

1980 hřbitov byl zlikvidován současně s bouráním sousední synagogy: náhrobky byly převezeny na nový hřbitov ●●§RH

ca 1983 hřbitov „... bez souhlasu Židovské náboženské obce Plzeň zrušil národní výbor před dvěma lety, kameny vyrval a... zavezl na nový hřbitov, tam vyklopil na jednu hromadu...“ ●●§T

1983 všechny náhrobky jsou už převezené na nový hřbitov ●●§M

„Při likvidaci starého ghetta byly objeveny zakopané žid. náhrobní kameny. OSP [Okresní stavební podnik], který prováděl úpravu terénu, převezl nalezené náhr. kameny na nový hřbitov...“ ●●§HK

na části hřbitova byly postaveny novostavby ●●§M

1997 na hřbitovní ploše je většinou trávník s mladými javory; přibližně v místech vnější hradební zdi je zřejmě nová kamenná zeď, představující slabší a nižší „repliku“ původní hradby ●●Y

nový hřbitov

na „Loretě“, tj. na vrchu severně nad městem, severně od ulice Odbojářů,
600 m severoseverovýchodně od kostela sv. Jana Křtitele (který je na severním kraji města)

pozemek s parc. čísly 131/1, 255, 401, 765, 766, 770, 820/2 ●●§HK

[ve výčtu parcel chybí největší parcela s č. 768]

hřbitov byl založen „asi na začátku 19. století“ ●●HZH

1815 rok založení hřbitova (podle textu na novém pomníčku na hřbitově) ●●Y/1997

1830 hřbitov byl založen ●●KI

nejstarší náhrobek má dataci 1832 ●●ZMD

stav 1837:

- pozemková parcela č. 766, rozloha $270 \text{ s}^2 = 971 \text{ m}^2$, vlastníkem je židovská obec (jde o přesně stejnou rozlohu, jakou měl starý hřbitov [!], takže snad může jít o záměrně stejně vyměřený náhradní pozemek, který židovská obec získala za uzavřený starý hřbitov)
- v severozápadním rohu hřbitova stojí zděná márnice
- v sousedství hřbitova je několik zemědělských parcel patřících židovské obci, určených snad k pozdějšímu zvětšení hřbitova:
 - parc. č. 765 = louka ($285 \text{ s}^2 = 1025 \text{ m}^2$)
 - parc. č. 767 = louka ($110 \text{ s}^2 = 396 \text{ m}^2$)
 - parc. č. 768 = pole ($495 \text{ s}^2 = 1780 \text{ m}^2$)
 - parc. č. 769 = louka ($35 \text{ s}^2 = 126 \text{ m}^2$) ●●DSK,GPP

k nejstarší části hřbitova (parc. č. 766) byl později připojen pozemek ležící východněji (parc. č. 765) a dva pozemky ležící západněji (parc. č. 767, 768); původní márnice stojící na hřbitovní parcele č. 766 byla zbořena a nahrazena větší obřadní budovou na západním okraji zvětšeného hřbitovního areálu, tj. na připojeném pozemku s parc. č. 767 ●●IS,Y/1997

pohřby válečných uprchlíků v době 1. světové války:

1914 = 3x

1915 = 6x

1916 = 2x

1917 = 0x ●●§H3

dřevěný náhrobek:

- ca 1993 v Městském muzeu v zámku byl uložen poslední dochovaný dřevěný náhrobek z nového hřbitova (stéla dcery haličského rabína Mojžíše Arona Zalenfida, uprchlice z doby 1. světové války) s vyřezávanou ornamentikou „polského typu“ a datací 1915, aby byl uchráněn před postupující destrukcí ●●FO/1996
- 1997 dřevěný náhrobek z Městského muzea byl převezen do expozice Muzea Šimona Adlera v Dobré Vodě u Hartmanic (muzeum zahájilo provoz 9.7.1997) ●●Y
- 2004 dřevěný náhrobek je už uložený v Západočeském muzeu v Plzni ●●§KP

poslední pohřby zapsané v matrice:

30.1.1942 Mořic Fischl (nar. 1871) z Horažďovic

1.4.1942 Josef Klein (nar. 1861), domkář z Defurových Lažan

18.11.1942 Františka Weissová, svobodná (nar. 1877) z Velenov (sebevražda utopením) ●●§H3

1947 škody způsobené „válečnými a mimořádnými poměry“ byly odhadnuty ve výši 680 000 Kčs (opravy povalených náhrobků) ●●ZDN

1947 „na počátku prosince 1947 byl zneuctěn hřbitov na Loretě“ ●●AHA

1960 koná se pohřeb 15. listopadu (Jaroslav Löwy) ●●VZO/1961/1

náhrobky ze starého hřbitova:

„národní výbor... kameny [na starém hřbitově] vyrval a... zavezl na nový hřbitov, tam vyklopil na jednu hromadu...“ ●●§T

„Při likvidaci starého ghetta byly objeveny zakopané žid. náhrobní kameny. OSP

- [Okresní stavební podnik], který prováděl úpravu terénu, převezl [ca v r. 1983] nalezené náhr. kameny na nový hřbitov...,“ kde měly být postaveny, ale dosud [tj. 1985] se tak nestalo a kameny leží v nedůstojném stavu“ ●§HK
- 1979 postaveny tu byly náhrobky ze starého hřbitova ●RJC
[omyl: náhrobky byly postaveny až po roce 1985]
- 1985 náhrobky převezené ze starého hřbitova leží „vysypané na hromadě“ ●§E
- 1985 Městský národní výbor chce i tento hřbitov likvidovat (snad změnit na park), zakázal tu už pohřbívat; v těsné blízkosti hřbitova se mají stavět rodinné domky ●§T
- 1986 náhrobky ze starého hřbitova mají být ještě v roce 1986 postaveny ●§HR
- 1988 hřbitov bude v r. 1988 opravován ●VZO/1987/12
- 1991 náhrobky ze starého hřbitova „jsou usazené“, hřbitov je „ve velmi důstojném stavu“ ●§RL

stav hřbitova 1997:

- příjezd asfaltovanou silničkou (vedoucí podél severní hřbitovní zdi) od západu, od Plzeňské ulice
 - na severu, východě a jihu je kamenná obvodová zeď; na západním konci severní zdi jsou nová kovová mřížová vrata; na západě je hřbitov oddělený plotem od „dvorku“ obřadní (hrobnické?) budovy
 - nejstarší pohřby jsou ve východní části hřbitova: asi 5 řad jednodílných náhrobků (nejstarší 2-3 řady u východní zdi jsou neúplné, náhrobky jsou v nich dochovány jen řídky); dále k západu pokračují řady s vícedílnými náhrobky datovanými až do doby, kdy se na hřbitově přestalo pohřbívat
 - západně před nejnovějšími hroby stojí v jižní části hřbitova pomník obětí nacismu
 - dále k západu je velká část hřbitova bez pohřbů (asi dvě třetiny plochy), podélně dělená dvouřadou středovou alejí stromů (alej vede od obřadní budovy)
 - uprostřed severní části hřbitova (severně od středové aleje) byly zasazeny do země náhrobky převezené ze starého hřbitova (6 řad s 93 jednodílnými náhrobky, z nich 3 náhrobky jsou dvojité, „alianční“) a leží tu obdélná hebrejská nápisová deska (Žalmu 102,15) s datací 1864-65
 - západně od přenesených náhrobků stojí nový pomníček s textem o původu přenesených náhrobků
 - řady hrobů směřují od jihu k severu, líce (nápis) všech náhrobků jsou obrácené k západu (k obřadní budově)
 - z novodobých náhrobků:
 - česko-hebrejský náhrobek se 2 německými slovy „ruhe sanft“ (Leopold Steiner ze Žihobců, 1888)
 - hebrejsko-německý náhrobek osobního lékaře hraběte Taafeho (MUDr. Herrmann Deutsch, zemř. v r. 1888 na zámku Nalžovy) ●Y
- 1997 ▪ na hřbitově je celkem 383 náhrobků
- hřbitov je navržený k zapsání do státního seznamu památek ●KK
- 2004 ▪ rozloha 3097 m²
- dochováno je 383 náhrobků ●RJC
- 2009 ▪ hřbitov není volně přístupný: klíče návštěvníkům zapůjčuje v úředních hodinách Městský úřad, Odbor památkové péče, školství a kultury
- nejstarší dochovaný náhrobek má dataci 1684 ●VNZ

první márnice:

- 1837 zděná budova neznámého vzhledu, na půdorysu asi 50-60 m², bez vlastního parcelního čísla, je zakrelená v severozápadním rohu nejstarší části hřbitova

••IS,KP

1854 doložena je zděná budova bez vlastního parcelního čísla ••DSK,GPP[vložka]

1897 budova na též místě a se stejným půdorysem jako v r. 1837 ••KP

1953 původní márnice (doložená v r. 1837) neexistuje ••KP

nová obřadní budova:

1941 ▪ čp. 255, E. Z. 174, kat. č. 401

▪ přízemní budova (snad kdysi s bytem hrobníka) se sedlovou střechou a s průjezdní vozovnou pro pohřební vůz, jejíž vjezd je zaklenutý stlačeným obloukem

▪ budova přiléhá k nejzápadnějšímu okraji hřbitova (tj. k nové části hřbitovní plochy bez hrobů)

▪ na štítě západního (vstupního) průčelí budovy je nápis „Prach jsi a v prach se vrátíš“ v češtině a hebrejštině ••FO,KP,ZMD

1997 ▪ budova je neobydlená, zanedbaná

▪ vjezd do bývalé vozovny je zazděný

▪ nápisy na průčelí jsou odstraněny ••FO, KK,Y

2004 budova je už adaptovaná na rekreační domek ••RJC

obřadní budova na novém hřbitově (foto kolem r. 1941)

nový hřbitov – náhrobky s datem 1888 (foto r. 1997)

matriky uložené v Národním archivu v Praze

[matriky s cennými demografickými, ekonomickými a topografickými údaji
nejsou dosud excerpované]

- narozených 1791-1944
 - oddaných 1839-1943
 - zemřelých 1788-1943
- & abecední index narozených 1802-1936 ●●KMS
(v r. 1943 existovala matrika narozených od roku 1788) ●●AFP

další archiválie uložené v Národním archivu v Praze

- spisy z let 1662-1706 (spory mezi židy, uvěznění Šalamouna Adama pro dluhy aj.) –
(fond *Nová manipulace*)

výběr archiválií uložených v archivu Židovského muzea v Praze

- seznamy sedadel v synagoze (1876-1900, 1885-1931, 1908-1935)
- spisy o přestavbě synagogy (1881-1901)
- rozpočet na „zřízení“ hřbitova (1889) ●●ZMB

archiválie uložené v archivu Městského muzea v Horažďovicích (r. 1936)

- materiály o židech z let 1629-1781 – (*sign. A XV 298-316*) ●●*N2

další archiválie

- spisy o zřízení hřbitova z let 1821-29 aj. – (*Státní oblastní archiv Plzeň, pobočka Klatovy, fond „Velkostatek Horažďovice“*) ●●PPA

sbírkové předměty

- Desatero, okno a řezby ze synagogy, původní domovní čísla ze židovských domů
a jiné exponáty – v Městském muzeu v horažďovickém zámku ●●VNZ
- dřevěný vyřezávaný náhrobek (dat. 1914 nebo 1918) – v Západočeském muzeu
v Plzni ●●§KP

vyobrazení

indikační skica (plán města z r. 1837): ZMN č. neg. 15.188

židovská (Prácheňská) ulice: *S (*foto 1980 a 2008*)

dům v židovské ulici (průchod k synagoze?): ZMN č. neg. 30.186/2 (*foto ca 1941*)

synagoga: ZMN č. neg. 20.718

exteriér: *S (*1980 před bouráním a během bourání*); ZMN, č. neg. 19.688,
19.690, 30.186/1 (*foto ca 1941*)

interiér: *S (*foto 1930 a 1980*); ZMN č. neg. 1.706, 30.186/3-4 (*2 záběry,*
foto ca 1941)

aron ha-kodeš: ZMN č. neg. 19.689

dochované okno: *S

hebrejská deska (1815) ze zdi synagogy: *S

pamětní deska na místě synagogy: *S

starý hřbitov:

náhrobky složené u zdi: ZMN č. neg. 1.075, 5.622/13 (*foto ca 1941*)

nový hřbitov: HZH obr. 100; EZH s. 39; KZC (*1 záběr*); RJC; *S;

ZMN č. neg. 38.367-38.368 (*foto Jan Heřman před 1980*); ZMF;

KK (*foto K.Kahancová 1997*)

dřevěný náhrobek z r. 1915: *S; fotoarchiv Městského muzea v Horažďovicích;

fotoarchiv Západočeského muzea v Plzni
 hřbitovní budova: RJC; *S (foto 1930 a 2008); ZMF (foto J.Fiedler 1997);
 KK (foto K.Kahancová 1997)

rabín Daniel Kohn: *P

rabín Martin Friedmann: *N1 s. 180

rabín Zacharias Spitz: KH/1 s. 29; *G s. 70; *MG s. 162

rabín Mojžíš/Mořic Stark: ZMG (olejomalba malíře Weissensteina) ●●PSR

předseda náboženské obce Eduard Münz: *N1 s. 180

literatura a prameny

- AFP – Arndt, Arthur: *Die jüdischen Personenstandsregister im Protektorat Böhmen und Mähren*. In: Familie, Sippe, Volk, r. 9 (1943), sešit 4, s. 30-32.
- AHA – Horský, Antonín: ... a na hřbitově pásti dobytek. Dnešek, 8.1.1948, s. 633-635.
- AK – Kohn, Alfred: *Die Notablenversammlung der Israeliten Böhmens in Prag. (Mit statistischen Tabellen über israelitischen Gemeinden, Synagogen, Schulen und Rabbinate in Böhmen)*. Wien 1852.
- BJA – Bergl, Josef: *Judaica v Archivu ministerstva vnitra v Praze*. In: Sborník Archivu ministerstva vnitra Republiky československé (samostatná příloha Věstníku ministerstva vnitra, svazek VI. Praha 1933.
- BPP – Bauparzellen-Protocoll (soupis stavebních parcel), součást stabilního katastru z roku 1837 a duplikátu stabilního katastru (> DSK) pro Horažďovice – (Národní archiv v Praze, 1. oddělení, fondy SK & Dupl. SK)
- BR – *Berní rula. Sv. 2. Popis Čech r. 1654. I-II*. Praha 1953-1954. Sv. 27-28. *Kraj prácheňský. I-II*. Praha 1954
- CGP – soupisy židovských rodin z roku 1786 a další spisy z let 1786 – 1795, týkající se židovského osídlení v Čechách – (Národní archiv v Praze, 1. oddělení, fond ČG-Publ)
- DSK – Duplikát stabilního katastru (tzv. textové komentáře) pro Horažďovice (Národní archiv v Praze, 1. oddělení, fond Dupl. SK)
- EZH – Ehl, Petr – Pařík, Arno – Fiedler, Jiří: *Staré židovské hřbitovy Čech a Moravy*. Praha 1991.
- GPP – Grundparzellen-Protocoll (soupis nestavebních parcel), součást stabilního katastru a duplikátu stabilního katastru pro Horažďovice (viz DSK)
- HBE – *Soupis židovských rodin v Čechách z roku 1793. I. Loketský kraj, Boleslavský kraj, Budějovický kraj*. (ed. Ivana Ebelová) Praha 2002– *III. Prácheňský kraj, Berounský kraj, Táborský kraj*. (ed. Ivana Ebelová) Praha 2003 – *IV. Chrudimský kraj, Plzeňský kraj, Žatecký kraj, Hradecký kraj*. (ed. Ivana Ebelová) Praha 2004 – *V. Čáslavský kraj, Klatovský kraj, Rakovnický kraj*. (ed. Ivana Ebelová) Praha 2005 – *VI./I Praha 1792, Praha 1794*. (ed. Ivana Ebelová) Praha 2006
- HBS – Soupisy židovského obyvatelstva v Čechách z let 1724, 1733, 1783, 1793, 1799 a 1811 (Národní archiv v Praze, 1. oddělení, fond HBS)
- HOA – *Handbuch österreichischer Autorinnen und Autoren jüdischer Herkunft 18. bis 20. Jahrhundert. I-III*. München 2002
- HSH – *Hof- und Staats-Handbuch des Kaiserthumes Österreich für das Jahr [...]. Dritter Theil*. Wien b. d.
- HZH – Heřman, Jan: *Židovské hřbitovy v Čechách a na Moravě*. Praha b. d. (1980).
- IS – indikační skica z roku 1837 („Parzellirungs Croquis“, ručně kreslený mnohobarevný plán katastru obce v měřítku 1:2880) ke stabilnímu katastru pro Horažďovice – (Národní archiv v Praze, 1. oddělení, fond IS)
- JCB – *Jahrbuch für die israel. Cultusgemeinden Böhmens zugleich Führer durch die israel. Cultusgemeinde in Prag*. Prag 5654/1893-94 – 5655/1894-95.

- KCT – Tabulka židovské kontribuce v Čechách roku 1654 podle jednotlivých obcí (Národní archiv v Praze, 1. oddělení, fond SM)
- KH/1 – Kašparová, Alena – Kamp, Michal: *Židé na Havlíčkobrodsku. I. Golčův Jeníkov, Havlíčkův Brod, Světlá nad Sázavou*. Havlíčkův Brod 2008
- KI – *Kalender für Israeliten (Luach) für das Jahr ... Zugleich Führer durch die israel. Kultusgemeinden der österr.-ungar. Monarchie. Hrsg. vom Vereine „Oesterreichisch-Israelitische Union“ in Wien. Bd. I-XXVII (1892-1919)*. Wien 1891-1918.
- KK – Dokumentace židovských nemovitých památek na území České republiky z let 1998-2003 (vedoucí projektu Mgr. Karin Kahancová; Národní památkový ústav, ústřední pracoviště v Praze)
- KME – Kuča, Karel: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl II. (H-Kole)* Praha 1997.
- KMS – Kukánová, Zlatuše – Matušíková, Lenka: *Soupis matrik židovských náboženských obcí v Čechách*. In: *Paginae historiae* (sborník Státního ústředního archivu v Praze), č. 3, 1995.
- KP – tištěné katastrální plány Horažďovic z let 1837, 1897 a 1953 v měřítku 1:2880 – (Ústřední archiv zeměměřictví a katastru, Zeměměřický úřad v Praze)
- KZC – Kodera, Radovan: *Židovské hřbitovy v západních Čechách*. Plzeň 1997
- MN – židovská matrika narozených (Národní archiv v Praze, 1. oddělení, fondy HBM & HBMA)
- MO – židovská matrika oddaných (Národní archiv v Praze, 1. oddělení, fondy HBM & HBMA)
- MPS – Maur, Eduard – Pišová, Dagmar: *Sčítání konzumentů soli v Čechách roku 1702*. (Edice pramene). In: *Historická demografie*, č. 18, 1994
- MZ – židovská matrika zemřelých (Národní archiv v Praze, 1. oddělení, fondy HBM & HBMA)
- PPA – *Přehled pramenů k dějinám židovstva (judaik) ve státních oblastních a okresních archivech ČSR, Archivu hlavního města Prahy a Archivu města Plzně k 1.1.1980* (strojopis; Národní archiv v Praze, 1. oddělení)
- PSR – soupis rabinů působících v českých zemích (sestavuje Mgr. Daniel Polakovič, Židovské muzeum v Praze)
- RES – Tzv. „restituční seznam“ z let 1993-94 (soupis bývalých nemovitostí židovských obcí) (archiv Federace židovských obcí v Praze; archiv a. s. Matana v Praze).
- RJC – Rozkošná, Blanka – Jakubec, Pavel: *Židovské památky Čech. (Historie a památky židovského osídlení Čech.) / Jewish monuments in Bohemia. (History and Monuments of the Jewish Settlement in Bohemia.)* Brno 2004
- SCO – Soupisy členů židovských náboženských obcí a synagogálních sborů na území České republiky (strojopisy z let 1960-90; archiv Federace židovských obcí v Praze).
- SFB – *Schematismus für das Königreich Böhmen*. Prag 1874, 1877, 1880, 1883, 1891
- SKB – Sommer, Johann Gottfried: *Königreich Böhmen statistisch-topographisch dargestellt. Bd. VIII: Prachiner Kreis*. Prag 1840.
- SL – publikované výsledky sčítání lidu z let 1880-1930:
Special-Orts-Repertorien der im oesterreichischen Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder. IX. Böhmen. (Special-Orts-Repertorium von Böhmen. Podrobný seznam míst v Čechách.) Wien 1885
Special-Orts-Repertorien der im oesterreichischen Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder. IX. Böhmen. (Special-Orts-Repertorium von Böhmen. Podrobný seznam míst v Čechách.) Wien 1893
Lexikon obcí pro království a země na Říšské radě zastoupené. IX. Čechy. (Lexikon

obci pro Čechy.) Vídeň 1904

Gemeindelexikon der im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder.

IX. Böhmen. (Gemeindelexikon von Böhmen.) Wien 1905

Podrobný seznam míst zemí rakouských. IX. Čechy. (Podrobný seznam míst pro Čechy.) Vídeň 1916

Spezialortsrepertorien der im österr. Reichsrathe vertretenen Länder. IX. Böhmen. (Spezialortsrepertorium von Böhmen.) Wien 1915

Statistický lexikon obcí v republice Československé. I. Čechy. (Statistický lexikon obcí v Čechách.) Praha 1923

Statistický lexikon obcí v republice Československé. I. Země Česká. (Statistický lexikon obcí v zemi České.) Praha 1934

SOR – Seznam rabínů a tzv. „Religionsweiserů“ v Čechách, kteří smějí oddávat (tištěný výnos zemského místodržitelství z 20.6.1877) – (archiv Židovského muzea v Praze)

SSJ – Schimmer, Gustav Adolf: *Statistik des Judenthums in den im Reichsrathe vertretenen Königreichen und Ländern nach den vom k. k. Ministerium des Innern angeordneten Erhebungen und nach sonstigen Quellen.* Wien 1873

SZO – *Statistik der jüdischen Kultusgemeinden in der Tschechoslowakischen Republik.*

In: *Jüdischer Kalender für die tschechoslowakische Republik auf das Jahr 5683.* Mährisch Ostrau (1922)

TK – *Tereziánská pamětní kniha. (Židovské oběti nacistických deportací z Čech a Moravy 1941-1945.) I-II.* Praha 1995

TKC – *Tereziánský katastr český. Sv. 2: Rustikál.* (kraje K-Ž), 4. vydání, Praha 1966

VMS – vyhláška československého Ministerstva školství a osvěty č. 5-44 083/46-7/2 ze dne 20.9.1946 („Věc: Úprava obvodů židovských náboženských obcí v zemích České a Moravskoslezské. Zrušení náboženských obcí.“), odnímající ve smyslu § 8 zákona ze dne 21. března 1890, č. 57 ř. z.“ státní uznání 165 náboženským obcím decimovaným nebo zcela vylidněným v období nacistické okupace a uznávající 51 náboženských obcí.

In: VZO, 1946, č. 12

VNZ – Večeřová, Petra: *Navštivte... židovské památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.* Praha 2009

VZO – *Věstník židovských náboženských obcí v Československu [do r. 1990, č. 6]; Roš chodeš [od r. 1990, č. 7]* – (Praha)

WPC – *Umělecké památky Čech.* (red. Zdeněk Wirth) Praha 1957

Y – zjistil Jiří Fiedler

ZMB – archivy židovských obcí z území České republiky, dnes součást archivu Židovského muzea v Praze

ZMD – archiv Židovského muzea v Praze, fond Dokumentace

ZMF – sbírka fotografií nemovitých památek (Židovské muzeum v Praze)

ZMG – sbírka obrazů a grafiky, Židovské muzeum v Praze

ZMN – sbírka fotonegativů (Židovské muzeum v Praze)

ZMR – Registratura (archiv) zemského židovstva z let 1650-1791 (archiv Židovského muzea v Praze)

- *C – Chovít, Václav: *Isrealité v Sušici a na Sušicku ...* (strojopis informačních textů městského kronikáře [1994], určených pro přípravu výstavy v Muzeu Šumavy v Sušici)
- *G – Štědrá, Eva: *Golčův Jeníkov*. Golčův Jeníkov 2002
- *H – *Habern. Habry*. In: GB, s. 143.
- *K – Křenek, Karel: *Dějiny Židů v Libochovicích*. In: GB, s. 372-377.
- *MG – Maximovič, Jan: *Dějiny Židů v Golčově Jeníkově*. In: GB, s. 152-167.
- §M – písemné sdělení (1983) Městského muzea v Horažďovicích
- *N1 – Němec, Karel: *Dějiny Židů v Horažďovicích a okolí*. In: GB, s. 175-181.
- *N2 – Němec, Karel: *Z dějin židů v Horažďovicích*. In: *Dějiny Horažďovic*. Horažďovice 1936, s. 218-227.
- *P – Polák-Rokycana, Jaroslav: *Dějiny Židů v Uhříněvsi (Auřinowes) u Prahy*. In: GB s. 11-12.
- *S – Smetanová, Hana: *Židé v Horažďovicích*. [& Fischl, Jaroslav: *Kořeny rodu Fischlů*.] Horažďovice 2008
- §B – židovská matrika oddaných pro Babčice – (viz MO)
- §C – židovské matriky narozených pro České Budějovice a oddaných pro Rudolfov – (viz MN, MO)
- §D2 – židovské matriky oddaných pro Drmoul, Kořen, Labuť, Lesnou a Tachov – (viz MO)
- §E – ústní sdělení (1985) pana Petra Ehla z Prahy, fotografa židovských hřbitovů
- §HK – zápis (1985) Hřbitovní komise Rady židovských náboženských obcí v Praze
- §HR – rozpočet Hřbitovní komise Rady židovských náboženských obcí v Praze na rok 1986
- §H1 – židovská matrika narozených pro Horažďovice – (viz MN)
- §H2 – židovská matrika oddaných pro Horažďovice – (viz MO)
- §H3 – židovská matrika zemřelých pro Horažďovice – (viz MZ)
- §Ko1 – židovská matrika narozených pro Kolinec – (viz MN)
- §Ko2 – židovská matrika oddaných pro Kolinec – (viz MO)
- §KP – ústní sdělení (2004) pana Radoslava Kodery z Památkového ústavu v Plzni
- §Kr – židovská matrika oddaných pro Prahu-Karlín – (viz MO)
- §Ks – židovská matrika oddaných pro Kasejovice – (viz MO)
- §L – židovské matriky oddaných pro Letov a pro Hroznětín – (viz MO)
- §M – písemné sdělení (1983) Městského muzea v Horažďovicích
- §Nc – židovské matriky narozených a oddaných pro Načeradec a matrika oddaných pro Košetice a Křivsoudov – (viz MN, MO) s
- §Np – židovská matrika oddaných pro Nepomuk – (viz MO)
- §Ns – židovská matrika oddaných pro Neustupov – (viz MO)
- §P – židovská matrika oddaných pro Kunratice a Pyšely – (viz MO)
- §RH – písemné sdělení z Horažďovic (1989), adresované sl. Marii Roubalové, pracovníci ústředí Církve československé husitské v Praze
- §RL – ústní sdělení (1991) pana Rudolfa Löwyho, člena výboru plzeňské židovské obce
- §R1 – židovská matrika narozených pro Radnice – (viz MN)
- §S – židovská matrika narozených pro Stráž na Tachovsku – (viz MN)
- §T – písemné sdělení (1985) paní Markéty Tanzerové, tajemnice plzeňské židovské obce, Hřbitovní komisi Rady židovských náboženských obcí v Praze
- §U – židovské matriky oddaných pro Liberec a Ústí nad Labem – (viz MO)
- §V – židovské matriky oddaných pro Sedlčany a Vysoký Chlumeč – (viz MO)
- §Z – židovská matrika oddaných pro Žehušice – (viz MO)